El pou del vernís

Butlletí d'informació del Grup d'Estudis d'Esplugues

83

ESPLUGUES DE LLOBREGAT
JUNY 2026

HISTÒRIA D'ESPLUGUES

El Llegat de Jean-René Ricard Dupuy a Esplugues de Llobregat i a Ginebra.

Per Josep Alcalde

Al 2024 vaig realitzar una xerrada pel Grup d'Estudis dels laboratoris farmacèutics que ja no eren a Esplugues, però que van significar una part important de la història de la indústria farmacèutica al nostre municipi. En dos dels laboratoris dels quals vam parlar a la conferència, va aparèixer la figura de Jean-René Ricard Dupuy com a fundador i gerent de la Societat Farmacèutica Rocafort Doria* (ROCADOR) *i Societat General de Farmàcia* (SOGEFA)*, tots dos ubicats al barri de Can Clota.

Al cap d'uns quants mesos, es va posar en contacte amb el Grup d'Estudis **Mariona Estudillo**, una noia catalana que treballa a un laboratori farmacèutic a Ginebra (Suïssa), ja que volia parlar sobre aquests dos laboratoris que va fundar i dirigir Jean-René Ricard Dupuy a Esplugues, donat que ella treballa als **Laboratoris OM**, que van ser dirigits pel fill de Jean-René Ricard Dupuy, Jean Paul Ricard i el seu net Christophe Ricard.

Ens vam posar en contacte i vam tenir una grata sorpresa, ja que El Grup d'Estudis no coneixíem bé l'existència del laboratoris OM a Ginebra, i ella desconeixia l'evolució dels dos laboratoris aquí a Esplugues. D'aquest coneixement compartit, neix aquest article que hem publicat íntegre a nostra web i resumit aquí.

Jean Ricard Dupuy va néixer al 1890 al sud de França, cap al 1925 va venir a Barcelona. Inicialment al carrer Tusset de Barcelona va iniciar la comercialització del seus productes sota la patent **OM (Omnia Medicamenta)** i posteriorment cap al 1932-35 ho va fer a Esplugues al seu laboratori **SOGEFASA**.

Durant la guerra. decidí traslladar les exportacions de **SOGEFASA** d'Espanya a Suïssa. El nom d'Omnia Medicamenta no va ser acceptat i va crear l'empresa amb l'acrònim **OM**. Al capdavant d'aquesta filial va posar al seu fill gran, Jean Paul Ricard Sala. A la dècada del 1960, Jean-René Ricard va confiar les seves tres empreses als seus tres fills.

EDITORIAL

Fins ara, una de les nostres preocupacions s'havia centrat en el relleu generacional dins les entitats culturals. Però ara veiem una altra realitat que també volem analitzar: les activitats del GEE no tenen gens d'interès per a la població nouvinguda i els seus espais també estan buits de la nostra veu. S'està produint una distància cultural teixida per ambdues bandes, la població autòctona encara pensa principalment en la cultura més antiga i arrelada, mentre que la població migrant desenvolupa els seus propis espais. Observem com els llocs de convivència real continuen sent escassos.

Aquesta qüestió no és nova: ja es va produir amb la immigració de mitjans del segle passat procedent d'altres províncies espanyoles, quan també es van crear xarxes culturals paral·leles que s'han anat integrant amb el temps.

Però les causes actuals són més profundes i globals: barris segregats, xarxes familiars tancades i una inèrcia col·lectiva alimentada per la por al desconegut.

El Grup d'Estudis d'Esplugues sempre amatent a les qüestions culturals creiem que s'ha d'encarar aquesta preocupació repensant programacions, activitats comunitàries i el paper de la llengua com a eina d'inclusió. Són tasques molt complicades on el resultat no és mai immediat, però en algun moment ens hi haurem de posar si volem tornar a cosir la convivència com ja hem fet en altres ocasions.

Com sempre diem, només la cultura ens salvarà.

El Llegat de Jean-René Ricard Dupuy a Esplugues de Llobregat i a Ginebra.

OM Pharma (Suïssa) va ser cedida a Jean-Paul Ricard i, després de la seva mort, va ser assumida pel seu fill Christophe Ricard al 1997. **OM** va ser venuda el 2020.

SOGEFASA va ser transferida a André Ricard, qui, al cap d'uns anys, va vendre l'empresa a Beecham (ara GSK) per dedicar-se al seu talent com a dissenyador.

ROCADOR va ser cedida a René Ricard, que va dirigir l'empresa fins a una edat avançada abans de vendre-la a Upsa (una filial de Bristol Myers Squibb).

Diada de Sant Jordi a L'Avenç. *Per Miquel Casellas*

Esplugues FM, la nostra emissora local de ràdio, ha celebrat aquesta diada de Sant Jordi 2026, sortint al carrer i festejant-t'ho en directe a la Pista de L'Avenç, convertida en un punt de trobada cultural i literari, envoltats de llibres i roses, amb entrevistes de la presentadora radiofònica Isabel Almató a autors locals de llibres.

Molts dels autors entrevistats són membres del Grup d'Estudis d'Esplugues.

Entre d'altres, Isabel Almató ha conversat amb **Joan Maria Puiggròs Modolell**, autor dels llibres: ***Germanor***, i, juntament amb **Jordi Udina: *L'Avenç, la veu d'un poble.***

Josep Lluís Barrasa Pinedo, autor d'***Escultures d'Esplugues***.

Josep Alcalde Amaya, autor d' ***Història de Can Brillas, les caves Marguery***.

Josep Florenza i Brillas, autor de ***L'evolució demogràfica d'Esplugues*** i d'***El paisatge agrícola i ramader d'Esplugues***.

Miquel Casellas i Piquet, autor d'***Esplugues pas a pas, cinc itineraris***.

Joan Ribas i Ariño, autor de: ***Crònica 1942-2025 La meva activitat en un dinàmic entorn***.

Amb la Isabel Almató, els autors van compartir històries explicant el procés creatiu de cada obra. La presentadora ha posat la seva veu a la promoció dels llibres i els autors han explicat les seves vivències creatives i els seus projectes de futur, mentrestant a la paradeta, alguns els signaven.

Felicitats a la presentadora i a Esplugues FM per la iniciativa, i si us ho heu perdut, ho podeu escoltar a la plataforma Ivoox, emissions especials.

Premis de Recerca de Batxillerat. Premi Ciutat d'Esplugues, 2026

Per Josep Mª Galcerà i Gombau

El passat dia 21 de Maig, va tindre lloc a la Baronda la Cerimònia d'entrega dels Premis de Recerca que realitzen els alumnes dels nostres instituts. El Grup d'Estudis d'Esplugues vam participar, juntament amb l'Augge, com a Jurat del **Premi Ciutat d'Esplugues**. S'hi van presentar 6 treballs i decidir-se per un d'ells no ha estat fàcil perquè tots tenen molta qualitat i interès i perquè mostren molts aspectes positius. Felicitem als autors/es i en recomanem la lectura.

El Jurat vam triar com a millor treball: ***SANTA MAGDALENA, EVOLUCIÓ, TRADICIÓ I IDENTITAT***, l'autora, **Irina Liarte Ortiz** del **Col·legi Natzaret**.

És un treball, innovador i original. Està ben estructurat, és molt entenedor amb una redacció molt bona que afavoreix la lectura, una bona correcció lingüística, un bon llenguatge d'especialitat. Planteja hipòtesis de treball interesants i suggerents, posant de manifest la importància de la transmissió cultural i la continuïtat de les tradicions, que més enllà del seu caràcter lúdic, suposen una manera d'unir la comunitat i enfortir la identitat local. Són molt interessants l'anàlisi i les explicacions de les nostres festes locals, així com les referenciades a la resta de Catalunya i també l'explicació i les activitats de les diferents entitats espluguines.

Com diu l'autora: *El poble fa la festa i la festa fa el poble*.

Trobar, en un moment prou preocupant com l'actual, un Treball que proposa que: ***"cal garantir el relleu generacional, fomentar la participació juvenil i assegurar el suport institucional per mantenir i renovar la celebració.."*** ens segueix encoratjant a continuar conservant i transmetent, **més que mai**, la nostra cultura, llengua i costums, **mirant al futur i que la memòria no se'ns torni feble**.

La nostra enhorabona a l'autora.

Any Gaudí: Sagrada Família, Joan Maragall i Antoni Gaudí, i visita a la casa Botines de Lleó.

Vatge a Lleó, museo Casa Botines

Els primeres mesos de 2026 el grup d'Estudis d'Estudis d'Esplugues ha organitzat quatre activitats en el marc de l'any Gaudí d'Esplugues. Vam començar el 5 de març amb la conferència de l'historiador de l'art Josep Bracons i Clapés ***La Sagrada Família. Continuació del projecte de Gaudí.*** Comença sent un temple expiatori situat en el centre del que havia de ser la nova Barcelona i acaba sent, una icona global gràcies al projecte arquitectònic singular d'Antoni Gaudí.

Cripta de la Sagrada Família. El 21 de març vam fer una visita guiada lluny de la mirada habitual del turista, la visita ens va obrir les portes de la cripta i ens va convidar a recórrer, amb detall i context, el llarg camí de construcció d'una basílica que és molt més que un símbol. A l'entrada de la cripta, ens va rebre mossèn Josep Maria Turull, rector de la parròquia, amb una acollida que anava molt més enllà de la cortesia institucional i ens va presentar el nostre primer guia, el voluntari Joan Albaigés, qui va tenir un gest especial cap a la nostra tasca amb un sincer elogi a la pàgina web.

Basílica de la Sagrada Família. Ens va rebre la Cristina Martín, guia oficial de la basílica, que ens en va mostrar la maqueta i ens va servir per prendre consciència del punt en què es troba actualment la construcció i del camí que encara queda per recórrer.

El tradicional **Sant Jordi Poètic i Musical** el vam dedicar a la relació entre Antoni Gaudí i Joan Maragall. La Rosa Abós i Prats va llegir la **Proclama**, el Santi Campo va parlar de la relació entre Gaudí i Maragall, la Isabel Lozano, el Jordi Udina i la Cami Golard van llegir poemes de Joan Maragall. I finalment la Coral Centenària la Coloma ens va oferir unes interpretacions i van cloure l'acte amb el **Cant de la Senyera** poema de Maragall i himne de l'Orfeó Català.

Del **Viatge a Lleó** (23-26 de maig) organitzat conjuntament per totes les entitats organitzadores de l'any Gaudí destaquem especialment la **Casa Botines**, el museu més important dedicat a l'arquitecte. Es tracta d'un edifici modernista que originalment era una magatzem comercial i residència de Joan Homs i Botines. Va ser construït i dissenyat entre 1891 i 1892 i és una de les seves tres obres fora de Catalunya junt amb el **Palau Episcopal d'Astorga** i **El Caprici de Comillas**.
Aquesta obra pertany al període neogòtic de Gaudí (1888-1898), etapa en què l'arquitecte es va inspirar sobretot al Art gòtic medieval, el qual va assumir de forma lliure, personal, intentant millorar-ne les solucions estructurals. El neogòtic va ser en aquella època un dels estils historicistes de més èxit, sobretot arran dels estudis teòrics de Viollet-le-Duc.

ACTIVITATS DEL GEE D'ESPLUGUES

Conferència"Població cap avall" què passa? Que fem?

Per Pau Vinyoles

El passat 7 de maig de 2026, el Casal de Cultura Robert Brillas va acollir la conferència **"Població cap avall, què passa? Què fem?"**, organitzada pel Grup d'Estudis d'Esplugues. El ponent, **Joan Ribas i Ariño**, va oferir una anàlisi detallada de l'evolució demogràfica mundial des del començament del segle passat fins a l'actualitat, recolzant-se en una sòlida base de gràfics i estadístiques. L'audiència, que va seguir l'exposició amb gran interès, va poder constatar el canvi radical en la natalitat global. El **1950** la mitjana se situava en 5 fills per dona i el **2025** la xifra s'ha reduït a més de la meitat, 2,2 de mitjana.
Durant la xerrada, es va analitzar com la natalitat continua sent més elevada a les regions en vies de desenvolupament que a les zones més riques. Aquesta relació és inversament proporcional a l'esperança de vida, que és notablement superior als països desenvolupats.
Amb tot, la tendència global és clara: **menys naixements i més longevitat**. Això provoca que la clàssica piràmide poblacional dels anys 50 hagi passat a tenir, progressivament, una forma invertida.
La predicció: Basant-se en dades d'organismes internacionals, Ribas va augurar que cap a l'any 2080 o 2100 la població mundial patirà una davallada dràstica. Davant d'aquest escenari, moltes de les economies més riques dependran inevitablement dels fluxos migratoris procedents de països més pobres per poder subsistir.
En definitiva, el Joan no es va limitar a diagnosticar el problema, sinó que també es va aventurar a proposar solucions i obrir el debat, a nous models d'acollida que garanteixin una integració real i efectiva de la població migrant.

Patrimoni en perill: Ca n'Oliveres. *Per Rosa Abós i Prats*

Les ciutats més cosmopolites i modernes, enmig dels seus gratacels, conserven algun patrimoni del passat, que els dona prestigi i elegància, al mateix temps que demostra un respecte històric i un record de qui eren i d'on venien. Aquesta política de conservació i restauració ens agradaria per l'Esplugues que ja ens ha arribat, engolida per la gran metròpoli que és Barcelona.
Des del Grup d'Estudis d'Esplugues (GEE) volem posar el focus a Ca n'Oliveres que avui cal situar dins la reflexió: **patrimoni en perill.**
Està catalogada com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL) des de 1979. Documentada des de l'any 1625 com a propietat de Gaspar Oliveres, aquesta masia situada a l'antic camí ral, prop de l'actual N.340. La propietat va romandre en mans de la família Oliveres durant generacions, amb reformes al segle XIX que li donaren l'aspecte actual.
És una masia de planta basilical amb visibles influències barroques. Posseeix diferents afegits en la seva part posterior. La façana, molt deteriorada, està revestida de ciment i limitada per un mur de tanca que volta un jardí, antigament amb palmeres.
Sabem que l'últim propietari va morir

Ca n'Oliveres.

el 1970 a partir del qual la propietat és comprada per empreses com la societat "Catalonian Land Company Limited" coneguda com la "Canadenca" i, a principis dels anys 50 del segle XX, passa a mans d'empreses immobiliàries. El 1984 ja es demanà una intervenció urgent per evitar la ruïna total. El darrer habitant de Ca n'Oliveres va ser Josep M. Duch Campreciós, desnonat el 19 de maig de 2005. La família Campreciós hi vivia des de feia 150 anys com a masovers. No hi ha una data única de formalització documentada per a totes les cessions al voltant de ca n'Oliveres, però el procés urbanístic apunta a la dècada de 1990-2000, quan l'ajuntament va rebre finques per al desenvolupament municipal.
En aquest context el GEE va presentar el 15 de març de 2026 una sol·licitud d'informació pública a l'Ajuntament per tal de conèixer amb precisió l'estat administratiu, urbanístic i patrimonial de ca n'Oliveres, així com les actuacions que puguin afectar-ne la conservació, de moment no tenim cap resposta. Aquest pas respon al compromís del GEE amb la transparència, la defensa del patrimoni i el dret a la ciutadania a disposar de la informació sobre els béns catalogats com a (BCIL).
L'Ajuntament ha creat una Comissió de Patrimoni Cultural dedicada bàsicament a actualitzar i millorar el catàleg existent. Repassant els criteris de protecció amb més coherència i definició. Aquesta iniciativa es va aprovar per unanimitat al Ple Municipal del 26 de març de 2025.
Després de fer un seguiment dels diferents projectes que han afectat a Ca n'Oliveres i de tots els organismes que hi han estat implicats: grups immobiliaris, ajuntament i Generalitat la nostra pregunta és: en qui recau ara l'obligació de la restauració i la conservació d'aquest **patrimoni en perill?**

AGENDA DEL GRUP D'ESTUDIS, DE JUNY A L'OCTUBRE DE 2026

Dijous dia 4 de juny	**Jaume Montserrat i el seu temps, trajectòria vital d'un bandit i guerriller santjustenc.** **A càrrec de Juli Ochoa i González.** **Casal de Cultura Robert Brillas a les 19.30.**
	Lliurament El Pou del Vernís 83
Dijous dia 1 d'octubre	**El cançoner d'Esplugues.** **Casal de Cultura Robert Brillas a les 19.30.**
Dissabte dia 17 d'octubre	**Sortida cultural.**

Butlletí d'informació del **Grup d'Estudis d'Esplugues**
El pou del vernís
Consell de redacció: **Equip del Grup d'Estudis**
DIMARTS de **19** a **20,30** h - Telèfon: **93 371 33 50** ext. **2116**
Dipòsit legal B-16145-2000. Imprimeix: NB COMUNICACIONS sccl
Grup d'Estudis d'Esplugues: Casal de Cultura Robert Brillas, c. Àngel Guimerà, 38, 08950 Esplugues de Llobregat
GRUP D'ESTUDIS D'ESPLUGUES
Pàgina web:
http://**grupestudis.entitats.esplugues.cat**
Facebook: **Grup d'Estudis d'Esplugues**